

## Література

1. Туріщева Л.В. Міжпредметні зв'язки у навчанні хімії. – Харків: Основа, 2004. – 96 с.
2. Шевцов В.Я. Міжпредметні зв'язки при вивченні хімії в школі: Посібник для вчителів. – 2-е вид., перероб. – К.: Рад.шк., 1983. – 80с.

## МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЕКОЛОГІЇ: ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ

*Паливода М.Г. (Вінниця)*

Не дивлячись на те, що «до проблем, від розв'язання яких залежить майбутнє людського роду, безумовно належить екологічна»[1] і що пройшло більше шести років з моменту як прийнята «Концепція екологічної освіти в Україні» [2] викладання екології не стало лейтмотивом всієї освітньої і виховної роботи всіх закладів освіти. Основною причиною цього явища, на нашу думку, є те, що екологія як самостійна дисципліна не викладається в середній школі, а у вищій школі в зв'язку з цим не можна підготувати повноцінного вчителя еколога.

Проблема підготовки викладачів екології для школи і для вузів постійно турбує наукову громадськість [3-6].

В школі екологія не є обов'язковим предметом, а факультативним і в більшості шкіл як окремий предмет не викладається, є другорядною, необов'язковою. В зв'язку з цим не існує єдиної державної програми її викладання.

Тому в педагогічних вузах в зв'язку з підготовкою учителів-екологів виникла ще одна специфічна проблема – викладання курсу з методики навчання екології.

В принципі повинна бути міністерська програма викладання цього курсу, але її немає. Тому викладачі вузів на свій розсуд складають авторські програми. Сам курс має різні назви залежно від рівня уявлення про нього керівництва. Наприклад у нашому вузі цей курс називається «Методика і практика екологічної освіти».

Повинні бути написані і видані відповідні підручники чи посібники. (пошук і Інтернеті не дав бажаних результатів). Для якісної їх підготовки повинні бути відповідні спеціалісти, які добре знають екологію та педагогіку, мають досвід викладання школі. І тут проблема впирається в кадри з екології у вузах.

У вузах тенденція другорядності щодо викладання екології в школі наклала свій відбиток. Тому «екологами» стали практично всі, хто цього бажав і навіть не бажав. Парадокс – у школі вчитель обов'язково повинен мати педагогічну освіту, у вузі – не обов'язково, лиш би мав наукову ступінь. Тому до керівництва екологією на загальнодержавному рівні прийшли люди, лівова частка яких має технічну освіту, а екологію знають з чуток (російською – понаслышке). Наприклад, з 40 вітчизняних представників науково-програмного комітету Міжнародної науково-практичної конференції, що відбулась в жовтні минулого року у м. Вінниці і мала назву «І ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД ЕКОЛОГІВ», 15 були докторами технічних наук, 3 – фізикоматематичних, 2 – хімічних, 4 – геолого-мінералогічних, 4 – економічних, 2 – географічних, 2 – сільськогосподарських, 5 – біологічних, один кандидат філософських наук. Тобто більше понад 75% членів комітету, враховуючи їх вік, взагалі не могли вивчати екологію, бо коли вони навчались екологія не читалась. Звичайно ніхто з них не може мати досвіду викладання екології в

школі, бо такий предмет раніше не читався та й зараз практично не читається.

Тому підручники і посібники з методики викладання екології писати практично нікому. Але предмет читається і тому виникла проблема щодо його викладання. Ми частково вийшли з положення надрукуювавши посібник для студентів, який є практично конспектом лекцій. Якщо при написанні теоретичних основ викладання екології проблем практично не було (достатньо літератури методики викладання інших предметів), то для написання практичної частини єдиним підґрунтям були статті Руснак Т.М., що надруковані в журналі «Хімія. Біологія» за 2003 рік.

На жаль два видання підручника для шкіл під назвою «Основи екологічних знань» (Г.О.Білявський з співавторами) не можуть бути використані для викладання екології. Це підручник не з основ екологічних знань, а підручник з основ екологічних проблем. (Звичайно такий підручник потрібний, але в ньому екології як такої в них практично немає. Та й розділ «Екологія» в курсі біології середньої школи має прогалини, навіть не висвітлюється те, що класична екологія складається з трьох розділів: аутоекологія, синекологія та демекологія.

Таким чином, до того часу поки екологія в середній школі не буде обов'язковим самостійним предметом повноцінний підручник (посібник) з методики викладання екології написати не можна.

#### Література

1. Кисельов М.М. Національне та екологічне: сфери перетину // Бібліотека Всеукраїнської екологічної ліги, Серія: «Екологічна освіта та виховання», «Національне та екологічне». – 2006. – №8. – С.2-13
2. Концепція екологічної освіти в Україні // Урядовий вісник. – 2002. – №
3. Ласло О.О. Проблема підготовки студентів та методика викладання дисципліни «Екологія» у вищих навчальних закладах аграрного напрямку I-II і III-IV акредитації // Вісн. Полтавск. держ. аграр. академії, 2007. – №1. – С. 147-151.
4. Миронов А.В. Содержание экологического образования будущего учителя. – Казань: Изд-во Казан унт-та, 1981. – 219 с.
5. Миронов А.В. Преподавание экологии в школе. – М.:ВЛАДОС, 2004. – 136 с.
6. Руснак Т.М. Методика викладання в школі курсу «Основи екологічних знань» //Хімія.Біологія, 2003. – № 41-42 липень, № 43-46 серпень
7. Совгіра С.В. Формування екологічного професіоналізму майбутнього вчителя – К.: Науковий світ, 2002. – 178 с.

### **УПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПРИ ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «БІОСФЕРОЛОГІЯ»**

*Панасенко Т.В. (Полтава)*

«Біосферологія» є порівняно новою навчальною дисципліною. Вона була введена з 2006 року в навчально-виховний процес природничого факультету Полтавського державного педагогічного університету. Розрахована для студентів першого курсу біологічних груп спеціальностей «Біологія. Практична психологія» та «Біологія. Основи аграрного виробництва». Вона включає 54